

Muistio

18.1.2022

VN/4507/2021
VN/4507/2021-MMM-145

Muistio – Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman (MISU) työryhmän 8. kokous

Aika: tiistai 18.1.2022 klo 9.00-12.00

Paikka: Teams

Läsnä: Jaana Kaipainen (pj), MMM
Satu Rantala, MMM (10.00 asti)
Kristiina Lång, Luke (11.00 asti)
Bettina Lemström, TEM (10.00 asti)
Marja-Liisa Tapio-Biström, MMM
Birgitta Vainio-Mattila, MMM (9-10 sekä 11.45-12)
Saara Jääskeläinen, LVM (9.12-9.58)
Tuomo Kalliokoski, YM
Riikka Knaapi, MMM
Jaakko Nippala, MMM (9.19 alkaen)
Jyri Inha, VM (10.00 asti)
Heli Peltola, UEF
Joel Järvinen (siht.), MMM
Anna Salminen (siht.), MMM
Ansa Palojärvi (siht.), Luke
Sofia Vikfors (siht.), Luke (10.08 asti)
Tia-Maria Virtanen (siht.), MMM

Asiantuntijavieraat:

Paula Horne, PTT (9-9.57)
Jani Laturi, PTT (9-9.57)
Päivi Kujala, PTT (9-9.57)
Tuuli Sen, PTT (9-9.57)
Laura Aalto, PTT (9-9.57)
Aino Assmuth, Luke (9.45-11.27)
Antti Miettinen, Luke (9.55-11.27)
Jussi Lintunen, Luke (10-11.27)
Kauko Koikkalainen, Luke (10-11.27)
Jussi Uusivuori, Luke (10.05-11.27)
Erika Keppola, MMM (10.58 alkaen)

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen pöytäkirja

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.02, edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin muutoksitta. Kohdassa muut asiat käsitellään myös metsäkatohankkeen jatkoaika sekä kuullaan lyhyesti Salmisen taustoitus maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteesta sekä sen asettamisen yhteydessä käynnistetystä HERO-selvityksestä.

2. MISU-kustannusvaikutukset -selvityksen tulokset; PTT

Kuultiin PTT:n esitys MISU-kustannusvaikutusselvityksen tuloksista. Raportissa on avattu maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteiden potentiaalia ja se on tarkoitettu työväliseksi toimenpiteiden eteenpäin viemiseksi. Kustannusvaikuttavuusarvio on luonteeltaan kokoava ja laskelmassa on pyritty tuottamaan käsitys siitä, miten toimenpiteet vaikuttavat yksityissektorin ja julkisen sektorin kustannuksiin. Työllisyysvaikutuksia jne. selvityksessä ei ole huomioitu.

Keskeinen työkalu kustannusvaikutusten arviointiin on kokouksessa esitelty excel-taulukko, jossa vaikutuksia voi tarkastella monipuolisesti ja muuttujien (pinta-alat jne.) arvoja tarpeen mukaan muuttaen. Laturi esitteli selvityksen toimet metsän osalta, Reko maatalouden ja muun maankäytön osalta.

Laskentatyökalulla on arvioitu vuoteen 2035 ja 2050 minimi ja maksimiarvot, arvio nielusta sekä tulovaikutuksista yksittäiselle maanomistajalle (tuot huomioitu) ja tukien vuosikustannukset valtiolle. Luvut on pyritty yhtenäistämään siten, että ne olisivat keskenään vertailukelpoisia, jotta voidaan löytää kustannustehokkaita toimenpiteitä ja arvioida niitä. Taulukossa on kuvattu myös yhteiskunnan nettotulot (yksityisen ja julkisen sektorin) ja kustannusvaikutus per €/t CO₂-ekv. Kustannustehokkaat toimet ovat taulukossa negatiivisia. Miinusmerkkiset kustannustehokkaat voi tulkita kustannustehokkaiksi. Jos toimenpiteestä ei ole saatu hankkeen aikataulun huomioiden kirjallisuuden pohjalta riittävää tietoa, arvo on jätetty taulukossa tyhjäksi.

WAM:sta poiketen oletuksena, että yläharvennuksen jälkeen siirrytään jatkuvaan kasvatuksen. Tarkastelussa on myös toimenpiteiden vaikutusaika ja kustannustiedot.

Maataloudessa tulovaikutuksia on laskettu maan arvon muutoksen kautta kauppa-arvojen pohjalta. Osa toimenpiteistä muuttaa viljelykäytäntöä, jolloin on käytetty kate-tuottolaskelmia ja pyritty arvioimaan vuosittainen tulojen muutos. Osa toimenpiteistä (biohiili, säätösalaoitus, metsitys) on luonteeltaan investointitoimenpiteitä ja toimet on arvioitu investointikustannuksena.

Taulukon luettavuuteen esitettiin joitakin parannuksia, jotta kustannusvaikutuksista ei syntyisi väärinkäsityksiä. Tähän sovittiin palattavaksi. PTT:lle toimitettiin linkejä lähdeaineiston täydennykseksi.

3. Metsäkatohankkeen ohjausryhmä, tulosten esittely; LUKE

Miettinen esitteli metsäkatohankkeen tuloksia, jotka tarkentavat kuvaa siitä, mistä metsänraivauksen ilmastohaitta koostuu. Tarve metsäkatoa hillitseväille ohjauskeinolle- tai -keinoille on merkittävä. Raivauksesta syntyy kuitenkin myös hyötyjä ja keskeinen näkökulma tarkastelussa ovat ulkoisvaikutukset.

Hankkeessa on arvioitu maankäyttömuutosmaksun vaikuttavuutta ja päästövähennyspotentiaalia. Maksun ohjausvaikutus pellonraivauksesta aiheutuvan metsäkadon hillitsemisessä olisi merkittävä ja päästövähennyspotentiaali suuri (1,5 Mt CO₂-ekv/v), koska raivaaminen vähentyisi kivennäismailla ja loppuisi kokonaan turvemaiilla. Erityisesti paksuturpeisten peltojen raivaus muuttuisi kannattamattomaksi kohtuullisillakin päästöhinnan tasoilla. Rakentamisesta aiheutuvan metsäkadon hillitsemisessä ohjausvaikutus arvioitiin huomattavasti pienemmäksi, samoin päästövähennyspotentiaali (enintään 0,1-0,3 Mt CO₂-ekv/v). Raportissa vaikutuksia edelleen tarkennetaan.

Hankkeessa on arvioitu maankäyttömuutosmaksun etuja ja haittoja. Maankäytönmuutosmaksu olisi keinona markkinaehtoinen ja kustannustehokas, sillä se sisäistää raivauksen ilmastohaitan

maanomistajan päätöksentekoon ja mahdollistaa raivauksen silloin, kun raivauksen hyödyt ovat suuret. Keinona maksu on myös ennakoitava ja tasapuolinen, jos sitä sovelletaan kaikkeen metsänraivaukseen sekä oikeudenmukainen ja ainakin suuren yleisön silmissä myös hyväksyttävä.

Valtio saisi maankäyttömuutosmaksusta myös rahaa, jota voidaan allokoida esimerkiksi uusien ilmastotoimien rahoittamiseen tai tulonjakovaikutusten oikaisemiseen. Haasteena olisivat maksun suuruuden määrittämisen vaikeus ja hallinnollisen toteutettavuuden työläys. Maksu heikentäisi maataloustuotannon kannattavuutta jopa tuntuvasti sellaisilla laajentavilla tiloilla, joiden maista suuri osa on turvemaata ja maankäyttömuutosmaksun hyväksyttävyyttä voi olla heikko etenkin Pohjanmaalla.

Maksu olisi hallinnollisesti toteutettavissa maatalouspuolella, mutta hankalasti toteutettava rakentamisen ehkäisyssä. Toteutus, jossa huomioitaisiin maaperätyypit ja mahdollisesti turvekerroksen paksuus edellyttää paikkatietopohjan vahvistamista.

Hankkeessa on arvioitu myös vaihtoehtoisia ohjauskeinoja (pellonraivauskielto, metsänraivauksen luvanvaraisuus, ilmastohaitan kompensoiminen, metsänomistajille kohdistettava hiilikorvausjärjestelmä, lannanhallintaan vaikuttaminen, eläinsuojainvestointien ympäristölupaehtojen muuttaminen, tilusjärjestelyt- ja vaihdot) ja niiden etuja ja haasteita.

Tutkimusryhmä toimittaa raporttiluonnoksen ohjausryhmälle luettavaksi 4.2.2022. Osana työtä on ollut tarkoitus tuottaa myös erillisjulkaisu maankäyttöön liittyvistä EU:n politiikka- ja lainsäädäntöaloitteista. Mietintä esitti erillisjulkaisusta luopumista ja tarkastelun liittämistä osaksi selvitystä, mikä hyväksyttiin.

Keskustelussa nousi esille EU:n metsäkatoaloitteen ohjaava vaikutus erityisesti naudanlihan tuotantoon Suomessa. Keskusteltiin myös tarpeesta ottaa pellonraivaus huomioon investointitukien kestävyyskriteereissä, jotta vältetään tulevaisuuden näkymiltään heikkojen investointien tukeminen. EU:n metsäkatoaloitteen odotettavissa oleviin vaikutuksiin on tarkoitus palata vielä EU:n lainsäädäntövalmistelusta vastaavien asiantuntijoiden kanssa, jonka jälkeen voidaan tarkentaa selvitystä tältä osin.

4. Muut asiat

a. Kevään työsuunnitelma

Puheenjohtaja esitteli tiimeriin tallennetun päivitetyn työsuunnitelman, johon ei tullut muutoksia.

b. Syksyn 2021 vuorovaikutustilaisuuksien yhteenvedot

Kaipainen kertoi syksyn vuorovaikutustilaisuuksien olleen odotetusti hyödyllisiä ja avanneen ajattelua. Kaikkien tilaisuuksien tiivistelmistä on tuotettu yhteenvedo Tiimeriin. Keppola vahvisti, että tarkoitus on myös julkaista yhteenvedot verkkosivuilla <https://mmm.fi/maankayttosektorin-ilmastosuunnitelma/maankayttosektorin-ilmastosuunnitelman-laatiminen>.

Vuorovaikutustilaisuuksissa käytyjen keskusteluiden perusteella ihmiset ovat kiinnostuneita ja valmiita ilmastotyöhön, asioiden eteenpäin viemiseksi kaivataan verkostoja. Alueellisten erojen huomioiminen oli herättänyt paljon keskustelua. Esiin tuotiin myös huoli kivennäisvaltaisten alueiden ilmastotoimien toteutuksen jäämisestä paitsioon, jos ilmastotoimet kohdistetaan vahvasti turvemaille. Maankäyttömuutosmaksusta oli odotetusti noussut esiin ristiriitaisia ajatuksia ja pohdintaa kompensaation paremmuudesta ohjauskeinona. Hiilensidontamallit ja laskennat kiinnostivat, mutta tiedon laatu, saatavuus ja yleinen valmius hiilimarkkinoiden käyttöön ottoon olivat herättäneet keskustelijoissa epävarmuutta. Kriittikkiä oli saatu siitä, että monimuotoisuus ja vesiensuojelu tulisi tuoda vahvemmin mukaan osaksi ilmastotyötä, samoin kuin toiminnan pitkäaikaisvaikutukset. Poikkileikkaavista toimista viestinnän, koulutuksen ja neuvonnan tarve tunnistettiin. Toisaalta oli ilmennyt halukkuutta odottaa käynnissä olevien hankkeiden tuottamaa tutkimustietoa. Osa koki tiedon olevan sirpaleista, osa taas näki valmiuksia käytäntöön siirtymiseen jo olevan. Pohdittavaksi jää, missä määrin tulisi huomioida alueellista näkökulmaa ja tulisiko MISUssa kannustaa alueellisiin arvioihin ja suunnitelmiin.

c. Maatalouden kasvihuonekaasupäästövähennystavoite ja HERO-selvitys

Salminen kertoi maatalouden päästövähennystavoitteesta ja HERO-selvityksestä. Kansallisessa CAP-suunnitelman hyväksymisen yhteydessä hallitus oli sopinut maatalouden päästövähennystavoitteeksi 29 % vuoteen 2035 mennessä. Kansallisessa CAP-suunnitelmassa vuosille 2023-2027 tavoitellaan kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä monin eri toimenpitein suhteessa nykyiseen ohjelmakauteen. CAP:n ensisijainen tavoite on kuitenkin ruokaturvan ylläpitäminen ja varmistaminen ja lisäksi tarvitaan myös muita kansallisia sekä merkittävästi myös markkinaehtoisia toimia maatalouden khk-päästöjen vähentämiseksi.

Lähtötilanteena on vuoden 2019 maatalouden kasvihuonekaasupäästöt, jotka olivat 16 miljoonaa tonnia CO₂-ekv. Tavoitteena on näiden vähentäminen 29 prosentilla 11,4 miljoonaan tonniin CO₂-ekv. vuoteen 2035 mennessä. Maatalouden kasvihuonekaasupäästöiksi katsotaan tässä maatalouden kasvihuonekaasupäästöt taakanjakosektorilla ja maatalousmaiden khk-päästöt maankäyttösektorilla. 29 %:n päästövähennystavoitteeseen on laskettu kansallisen CAP-suunnitelman toimien vaikutus tulevilla rahoituskaudella 2023-2027 sekä CAP:n ulkopuoliset ja markkinaehtoiset toimet. Lisäksi on huomioitu oletuksena CAP:n toimien jatkuminen ja tehostuminen vuoden 2027 jälkeen.

MMM:n käynnistämän HERO-selvityksen tavoitteena on laatia ohjelma, jossa määritellään, kuinka edellä mainittu maatalouden päästövähennystavoite voidaan saavuttaa siten, että maatalojen talous ja ruoantuotannon omavaraisuus Suomessa ei heikkene vaan vahvistuu. Selvityksen laatii Heikki Lehtonen Luonnonvarakeskuksesta ja sen odotetaan valmistuvan 31.3.2022 mennessä.

Vainio-Mattila kertoi lyhyesti MMM:n rahoittamasta HIISI-jatkoselvityshankkeesta, jossa tehdään uusi maatalouden kasvihuonekaasujen päästövähennystoimien vaikutusarviointi huomioiden hallituksen syksyn 2021 budjettiriihessä maataloudelle linjaamat keskeiset toimet (ilmastoystävällinen rehu, kierrätyslannoitteet, kosteikkotoimet) sekä kansallisessa CAP-suunnitelmassa vuosille 2023-27 määritellyt toimet, joita HIISI-selvityksessä ei vielä ollut voitu huomioida. Hankkeessa muodostetaan mallintaen uusi politiikkaskenaario (WAM_budjettiriihi), joka huomioi keskeiset uudet politiikkatoimet ja esittää, minkälaiseen kasvihuonekaasupäästöjen vähenemään niillä päästään. Hankkeessa pohditaan lisäksi kansallisen ruokavaliomuutoksen vaikutuksia maatalouden kasvihuonekaasupäästöihin ja tehdään erillinen ruokavaliomuutoksen politiikkaskenaario (WAM_budjettiriihi + ruokavaliomuutos). Hankkeessa arvioidaan myös näiden päästövähennystoimien kustannukset. Tuloksia odotetaan helmikuun loppuun mennessä ja lisäosuus kulutuksesta valmistuu kesäkuun loppuun mennessä.

d. Työryhmän jatkoaika

Kaipainen kertoi esittävänsä työryhmälle jatkoa toukokuun loppuun asti. Esiin nostettiin maaliskuulle sovitun ilmastotoimien välitarkastelu, jonka ajankohtaa, sisältöä ja vaikutusta MISU-aikatauluun on tarpeen selvittää ja tähän sovittiin palattavan.

e. Seuraavat kokoukset

Kevään kokoukset on kirjattu suunnitelmaan.

5. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.